

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

Digitaal accountantsverslag 2019 jaarstukken gemeente Venlo

27 mei 2020

 Interactive PDF report

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Inleiding

Gemeente Venlo
T.a.v. raad en college van burgemeester en wethouders
Postbus 3434
5902 RK VENLO

27 mei 2020

Referentie: EQY45HXVV7UV-1882511014-38

Geachte leden van de raad en het college,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze controle op de jaarrekening 2019 (de ‘jaarrekening’) van gemeente Venlo. We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2019.

Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle. Deze bevindingen zijn transparant en constructief besproken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder financiën.

Het rapport bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft ons totaaloordeel bij uw jaarstukken 2019 en de uitkomsten van de controle. Deel 2 beschrijft de ontwikkelingen van de interne beheersing voor uw organisatie. Deel 3 gaat in op relevante ontwikkelingen.

Graag bespreken we de inhoud van dit verslag tijdens de vergadering van de auditcommissie op 3 juni 2020. Hebt u nog vragen, neemt u dan contact met ons op. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van dit accountantsverslag nader toe te lichten.

Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxtel RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Boschdijktunnel 10, 5611 AG Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven, T: 088 792 00 20, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onze kernboodschappen uit de jaarrekeningcontrole

Een goedkeurend oordeel op getrouwheid en rechtmatigheid

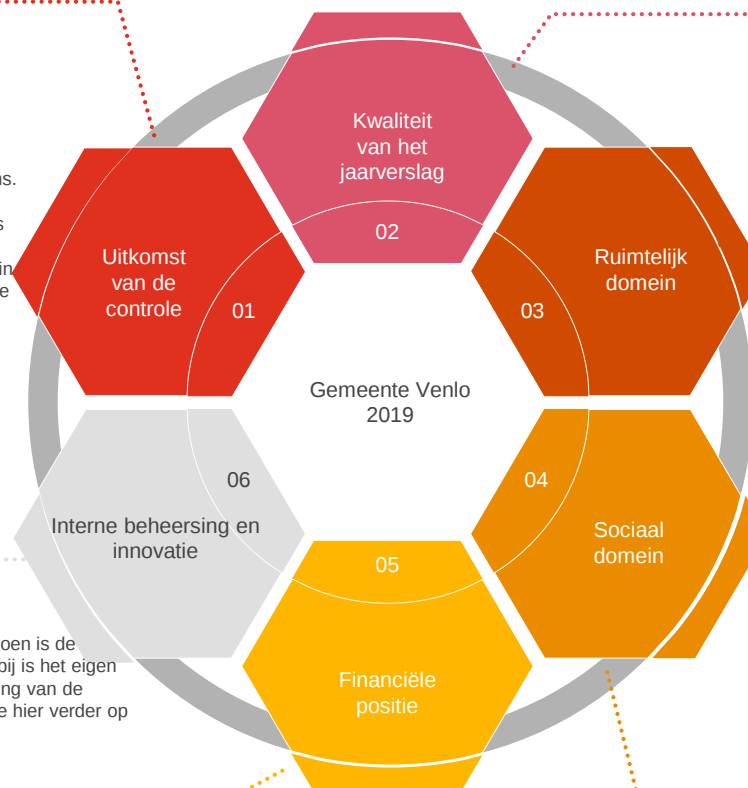
Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2019 van gemeente Venlo afgerond en verwachten een goedkeurende controleverklaring over de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening af te geven. De bevindingen bleven onder de materialiteitsgrens. Ook uit de controle van de SiSa-bijlage komen geen bevindingen naar voren. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd. Wel verwachten wij een onverplicht toelichtende paragraaf in de verklaring op te nemen waarin wij verwijzen naar de toelichting in de jaarrekening over de onzekerheden voor de gemeente met betrekking tot het Covid-19 virus.

Interne beheersing in ontwikkeling

De organisatie en de interne beheersing van gemeente Venlo is in ontwikkeling. Heel specifiek is aandacht gegeven aan de zes benoemde prioriteitsprocessen uit het directieplan 2019. Daarbij zien wij een ontwikkeling in het formaliseren van de processen. Wij adviseren deze formalisatie door te zetten en te borgen in de processen.

Versterking financiële positie doorgezet

Door het positieve resultaat na bestemming van €6,5 miljoen is de financiële positie van de gemeente Venlo versterkt. Daarbij is het eigen vermogen toegenomen naar €91,7 miljoen. In de toelichting van de financiële positie en de analyse van het resultaat gaan we hier verder op in.

Kwaliteit van het jaarverslag is voldoende

De leesbaarheid van het jaarverslag en de jaarrekening is van voldoende niveau. De samenvatting geeft een duidelijk beeld van de ontwikkelingen en de financiële positie. De toelichting op de programma's is zeer gedetailleerd, meer op activiteitsniveau, waardoor het moeilijk is de koppeling te maken met de beleidsdoelstelling.

Vooruitzichten grondexploitaties

We zien diverse ontwikkelingen binnen het ruimtelijk domein. Binnen grondexploitaties zien we de afsluiting van project Trade Port West en de start van project Bargeterminal. In januari 2020 is het project Kazernekwartier herijkt. Naast de grondexploitaties heeft pand De Commissaris een maatschappelijke functie verkregen, resulterend in een terugname van de verliesvoorziening van €3,5 miljoen.

Beheersing afsluiting sociaal domein toegenomen in 2019

In 2019 is verder gewerkt aan de beheersing van het sociaal domein. Door de nieuwe programma indeling zijn alle lasten van het sociaal domein in één programma opgenomen. Dit is de beheersing en het inzicht voor de afsluiting van het sociaal domein ten goede gekomen, waardoor de administratieve afsluiting in 2019 sneller is verlopen. De onzekerheden voor prestatielevering voor de zorg in natura zijn in totaal €1,7 miljoen (2018: €3,2 miljoen) en voor PGB €5,5 miljoen (2018: €5,5 miljoen).

Kernboodschappen financiële positie

Toename reservepositie hoger dan begroot

Het eigen vermogen van Venlo is in 2019 met €22,3 miljoen gestegen van €69,4 miljoen naar €91,7 miljoen. De algemene reserve is gestegen van €56,6 miljoen naar €71,8 miljoen. Daarmee is het aansterken van de vermogenspositie doorgezet.

Realisatie positiever dan begroot en Finrap

Het jaarresultaat 2019 na mutaties reserves komt uit op €6,5 miljoen positief, in de definitieve begroting 2019 was na mutaties reserves het resultaat op nihil verwacht. Bij de FinRap is dit bijgesteld naar €2,9 miljoen positief. Het resultaat 2019 is daarbij positiever dan verwacht. Op basis van de Covid-19 crisis wordt voorgesteld deels de resultaatbestemming hiervoor als buffer in te zetten. De belangrijkste ontwikkelingen zijn toegelicht in [analyse van de financiële positie](#).

Weerstandsvermogen aangesterkt

Het weerstandsvermogen is positiever dan begroot. Hiermee zien we aanhoudende effecten van de herstructurering van het eigen vermogen zoals plaatsgevonden in 2018. Hiermee voldoet het weerstandsvermogen aan de eis van >1, en zien we een positieve ontwikkeling op het weerstandsvermogen ten opzichte van begroot. We zien hiermee het effect van de inzet om te komen tot een duurzaam gezonde financiële huishouding.

Solvabiliteit gestegen

De hogere [solvabiliteitsratio](#) in 2019 van 21% ten opzichte van 15% eind 2018 laat de effecten zien van de ingezette maatregelen om het eigen vermogen aan te sterken. De ratio ligt hierbij voor het eerst op de streefwaarde van de raad van >20%. De solvabiliteit ligt wel onder het landelijk gemiddelde van 33%. Wij adviseren met de raad het gesprek aan te gaan wat een goede norm voor de solvabiliteit is in relatie tot de risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen.

Structurele exploitatieruimte toegenomen

De structurele exploitatieruimte laat met 3,4% een toename zien ten opzichte van 2018 (0,4%). De ratio ligt in lijn met de door de raad vastgestelde streefwaarde van $\geq 0\%$. Een positieve structurele exploitatieruimte betekent dat de structurele lasten gedekt worden met structurele baten.

€14,1 miljoen aan investeringskredieten en €6,8 miljoen aan onderhoud niet gerealiseerd

De realisatie van een aantal investeringskredieten is vertraagd. De grootste kredieten betreffen Veldijk vervangende Nieuwbouw (8,5 miljoen), FHK infrastructuur (9,5 miljoen), Voertuigen/materieel 2019 (0,6 miljoen) Vastgoed investeringen 2017, 2018 en 2019 (0,7 miljoen). Gezien de omvang van de achterblijvende investeringen wordt dit op de agenda gezet voor de verantwoordingsgesprekken met de teamleiders. Wij adviseren tevens een plan van aanpak om een realistische planning op te stellen.

Covid-19 heeft geen gevolgen voor de continuïteit van de gemeente, maar zorgt wel voor onzekerheden met betrekking tot realisatie van de doelen

Toelichting inzake de impact van Covid-19

In maart 2020 is het Covid-19 virus uitgebroken. Maatschappelijk heeft dit grote gevolgen. Veel organisaties en bedrijven worden daarbij financieel geraakt en komen soms zelfs in continuïteitsproblemen.

Ook voor gemeente Venlo brengt dit onzekerheden met zich mee. Enerzijds is het de vraag wat de maatschappelijke en economische gevolgen zijn van het virus en daaruit voortvloeiend ook de gevolgen voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Anderzijds kijkt gemeente Venlo actief hoe zij eventueel capaciteit en middelen in kan zetten om maatschappelijk hulp te bieden aan inwoners en organisaties.

In het kader van de jaarverslaggeving over 2019 classificeert het optreden van Covid-19 als een gebeurtenis na balansdatum, waarbij er geen financiële gevolgen zijn voor de jaarcijfers 2019. De mogelijke gevolgen en onzekerheden voor komend jaar en komende jaren zijn door de gemeente adequaat toegelicht in het jaarverslag, de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement en in de toelichting op de jaarrekening (gebeurtenissen na balansdatum). Hieruit blijkt dat veel onzeker is over de gevolgen voor gemeente

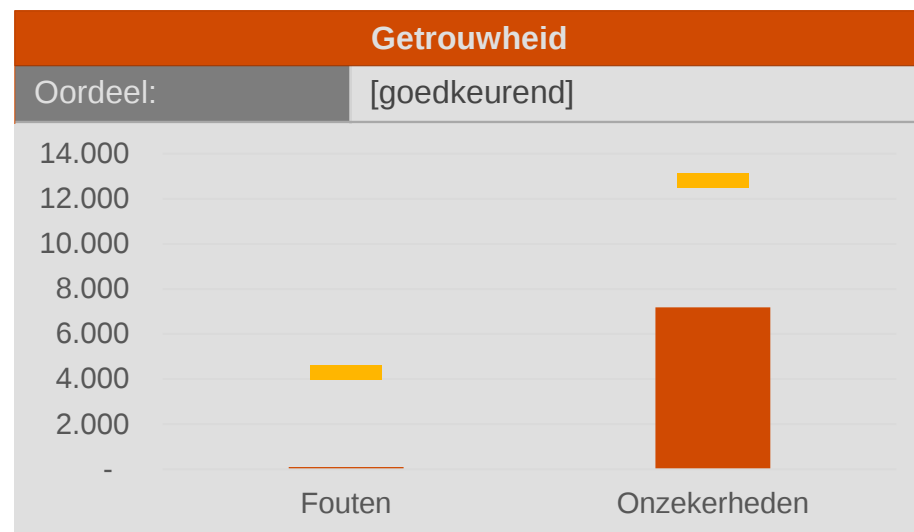
In onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 hebben wij een onverplicht toelichtende paragraaf opgenomen waarbij wij verwijzen naar de toelichting van de gemeente in de jaarrekening.

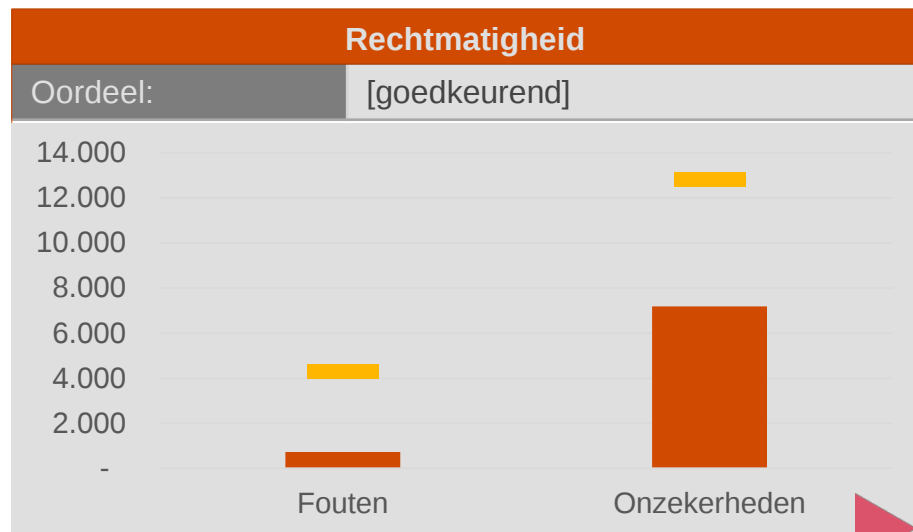
Ons oordeel bij uw jaarstukken 2019

Wij hebben de controle van uw jaarstukken afgerond. De reikwijdte van onze controle is ongewijzigd ten opzichte van ons controleplan. De door ons geconstateerde ongecorrigeerde bevindingen blijven binnen de materialiteit op het aspect getrouwheid en rechtmatigheid. Dus geeft onze controleverklaring de oordelen zoals hieronder weergegeven. Wel verwachten wij een onverplicht toelichtende paragraaf op te nemen waarin wij verwijzen naar de toelichting in de jaarrekening over de onzekerheden voor de gemeente met betrekking tot het Covid-19 virus.

Voor een nadere toelichting op de bevindingen klik [hier](#).

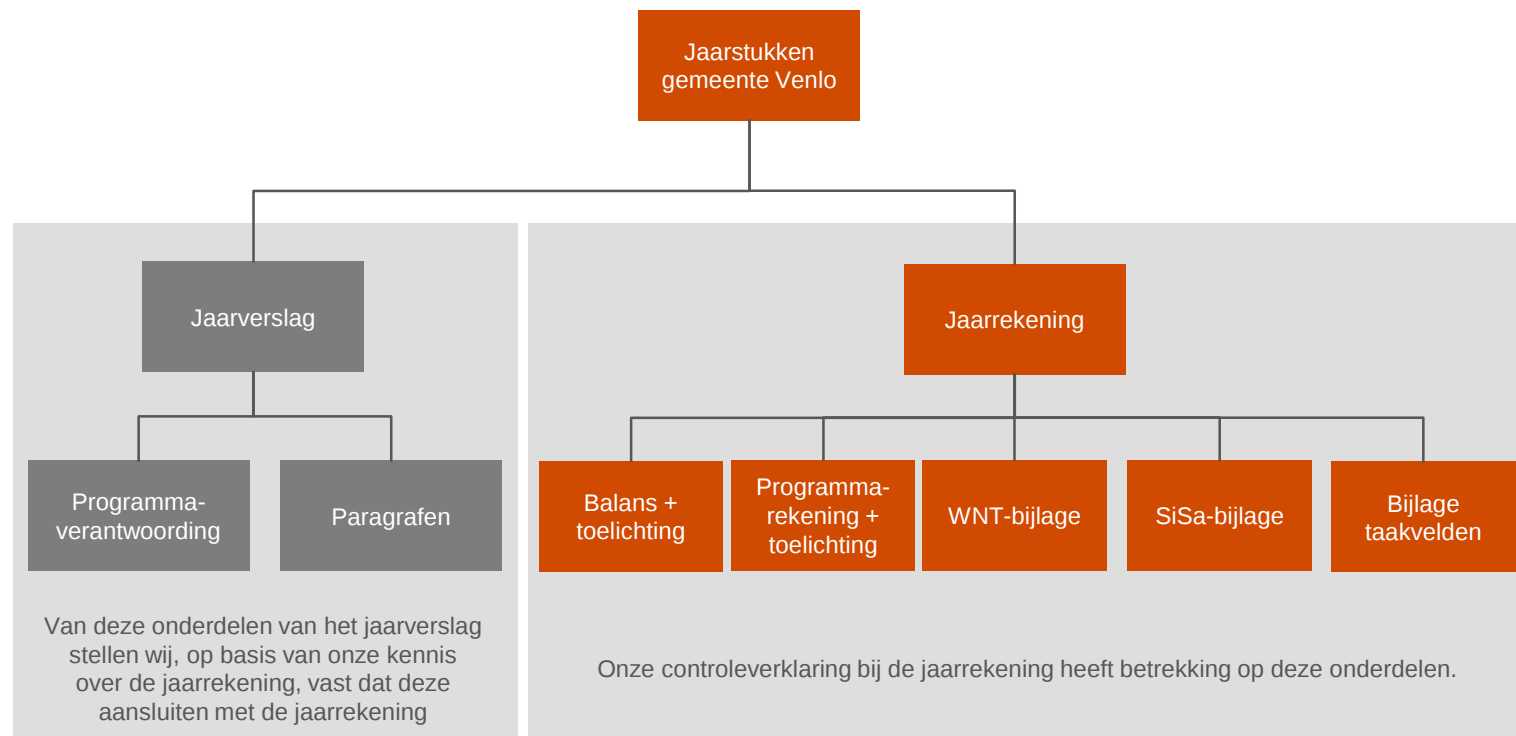

= absoluut bedrag fouten of onzekerheden x €1.000
 = door u vastgestelde goedkeuringstolerantie x €1.000

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle. Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen inzake getrouwheid en rechtmatigheid vallen binnen de toleranties

De volgende geconstateerde controleverschillen zijn niet gecorrigeerd in de jaarrekening. Het management heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met de beoordeling van het management en concluderen dat het bedrag aan niet-gecorrigeerde verschillen niet materieel is. Tevens is in het overzicht het effect van de bevindingen met het aspect rechtmatigheid opgenomen boven de door u gestelde rapporteringstolerantie van €250.000. Door op de bevinding te klikken krijgt u meer toelichting op de bevinding.

#	Beschrijving	Onderdeel Jaarrekening	Getrouwheid (x €1.000)		Rechtmatigheid (x €1.000)	
			Fouten	Onzekerheden	Fouten	Onzekerheden
1	Onzekerheid prestatielevering sociaal domein zorg in natura	Sociaal Domein		1.680		1.680
2	Onzekerheid prestatielevering PGB	Sociaal Domein		5.504		5.504
3	Niet voldoen aan EU aanbestedingsregels	EU-aanbestedingen			723	
Totaal				7.184	723	7.184

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende

Informatiewaarde is voldoende

Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Dit alles vanuit raadspectief. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar

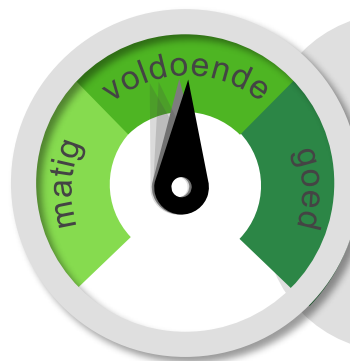
Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de informatie verkregen in onze controle onjuistheden hebben geconstateerd die gebruikers van de jaarrekening zouden kunnen beïnvloeden. Dit is niet het geval.

Situatie 2019

Situatie 2018

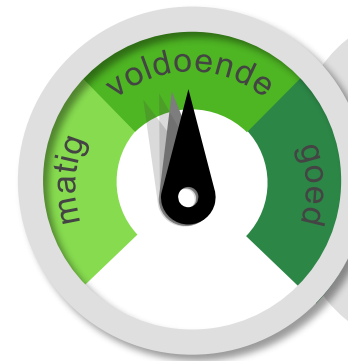
Kwaliteit paragrafen is voldoende

Wij hebben vastgesteld of alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Klik [hier](#) voor een nadere toelichting.

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV. Klik [hier](#) voor een toelichting.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Jaarverslag**
- Jaarrekening
- WNT
- SiSa
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende

Duurzaamheid is goed

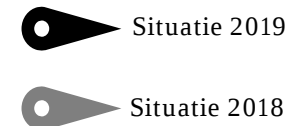

Het jaarverslag laat een grote aandacht zien voor de aspecten duurzaamheden en circulariteit. Dezelfde aandacht vertoont zich in het nieuwe programma 6 circulaire en duurzame hoofdstad. Hiermee vindt u aansluiting met de [sustainable development goals](#) zoals uitgedragen door de VN.

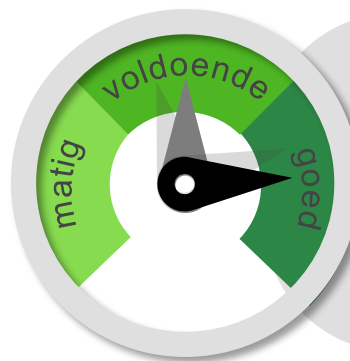
Versterken financiële positie

U rapporteert transparant over de verbeterdoelstellingen ten aanzien van de financiële gezondheid van gemeente Venlo. In de behaalde resultaten wordt gerefereerd naar verschillende documenten in de P&C cyclus, zoals de jaarrekening 2018, primitieve begroting, de Finrap en de jaarrekening 2019, waardoor het niet altijd duidelijk is wanneer een verbeteractie is gerealiseerd. We adviseren hier meer structuur in aan te brengen.

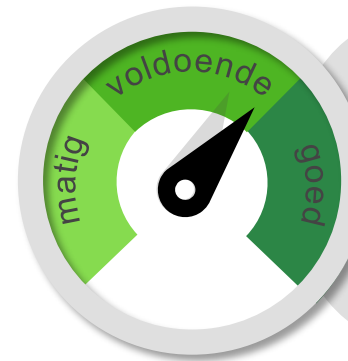
Sociaal domein is goed

De aangepaste programma indeling draagt bij een verheldering van de rapportagelijnen door [sociaal domein](#) onder te brengen in een apart programma.

Toelichting Covid-19

De passages opgenomen inzake de coronacrisis geven een duidelijk beeld van de analyse van de impact op de gemeente Venlo.

Informatiewaarde jaarverslag

Het jaarverslag is in het algemeen informatief en prettig leesbaar. In de samenvatting wordt een duidelijke uiteenzetting gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen in 2019 en de impact hiervan op de financiële positie van de gemeente Venlo. Wat opvalt is dat de beleidsmatige en de financiële samenvatting uit elkaar zijn gehaald. Wij adviseren in de samenvatting de koppeling te maken tussen de beleidsmatige en financiële realisatie in 2019 ten opzichte van de begroting.

In de jaarrekening 2019 is als sluitstuk van de P&C cyclus de nieuwe programma indeling zichtbaar. Deze geeft een duidelijk overzicht, vooral bij het sociaal domein, omdat de beleidsvelden die bij elkaar horen, nu ook in hetzelfde programma worden verantwoord.

In de analyse van de programma's is een zeer uitgebreide uiteenzetting opgenomen van de activiteiten die zijn uitgevoerd ter verantwoording aan de doelstellingen voor 2019. Deze uiteenzetting is vaak niet concreet of gaat in op details. Ten opzichte van 2018 is wel een ontwikkeling zichtbaar, de activiteiten worden toegelicht, de conclusie wat voor Venlo is bereikt ontbreekt.

De koppeling naar de financiën is alleen opgenomen in het jaarrekeningdeel. Dit is BBV-technisch toegestaan, maar biedt minder inzicht in het jaarverslag. Wij adviseren hierbij te komen tot een werkbare koppeling tussen beleid en financiën.

Er wordt gebruik gemaakt van indicatoren, deze zijn op onderdelen niet

bijgewerkt, omdat de informatie niet beschikbaar is. In de nieuwe programmastructuur adviseren wij minimaal aan te sluiten bij de verplichte beleidsindicatoren en als aanvulling werkbare eigen indicatoren op te nemen. Gemeente Venlo werkt met een aparte monitor, die samen met de raad is opgesteld om inzicht te geven in de ontwikkelingen van de beleidsindicatoren, wij adviseren deze in samengevatte vorm onderdeel van het jaarverslag te maken

Kwaliteitsaspecten informatiewaarde

Zie onderstaand ons oordeel per informatieaspect

Aspect	Oordeel	
	2019	2018
Leesbaarheid	Voldoende	Voldoende
Concreetheid	Matig	Matig
Relatie beleid <> financiën	Voldoende	Voldoende
Gebruik van indicatoren	In ontwikkeling	Matig

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Jaarverslag**
- Jaarrekening
- WNT
- SiSa
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen

Kwaliteit van de paragrafen

In de paragraaf lokale heffingen is de mate van kostendekkendheid van tarieven toegelicht en is een toelichting opgenomen van de komende ontwikkelingen van de grondslag voor de WOZ-bepaling.

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in het vermogen van gemeente Venlo om in te spelen op de geïnventariseerde risico's. In deze paragraaf is de risicoafweging zichtbaar. Echter adviseren wij om per risico kort een omschrijving op te nemen van het risico en een toelichting op de ingeschatte kans dat het risico mogelijk voordoet. Dit om het totaal van de ingeschatte risico's beter te kunnen plaatsen. Venlo kiest ervoor om deze toelichting in het bijlageboek op te nemen.

In de paragraaf financiering is een toelichting opgenomen rondom het risicomanagement van de treasury-functie en de koppeling met het treasury statuut.

De toelichting rondom het grondbeleid is uitgebreid opgenomen. De informatiewaarde van de paragraaf kan worden verbeterd door concreet voor de plannen de ontwikkelingen en keuzes op te nemen.

De staat van het onderhoud is in de paragraaf kapitaal duidelijk per onderdeel uitgewerkt. Hierbij is ook de koppeling gemaakt met het vastgestelde kwaliteitsniveau. In de paragraaf is veel tekst uitgeschreven, mogelijk kan de paragraaf informatiever worden als er meer tabellen worden opgenomen.

De opzet van de paragraaf verbonden partijen is gestructureerd, de verbetering moet gezocht worden in het zo volledig mogelijk opnemen van

de cijfers van de verbonden partijen binnen de jaarstukken. Dit vereist een manier om de cijfers tijdig in het jaarrekeningproces ingeregeld te krijgen.

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt concreet ingegaan op het ontwikkeltraject van de ambtelijke organisatie. Hiermee worden doelen geformuleerd en op gerapporteerd. De doelstellingen sluiten aan met onze beelden uit de interim-controle.

Oordeel per paragraaf

Zie onderstaand hoe wij de informatiewaarde per paragraaf beoordelen.

Paragraaf	Oordeel	
	2019	2018
Lokale heffingen	Voldoende	Voldoende
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Voldoende	Voldoende
Financiering	Goed	Voldoende
Grondbeleid	Voldoende	Voldoende
Onderhoud kapitaalgoederen	Goed	Goed
Verbonden partijen	Matig	Matig
Bedrijfsvoering	Goed	Goed

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

Binnen onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de jaarrekening voldoet aan de vereisten zoals gesteld binnen Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Vanaf boekjaar 2019 is de door de Commissie BBV uitgebrachte notitie Structurele en Incidentele Baten en Lasten van toepassing. Deze notitie stelt aanvullende toelichtingsvereisten ten aanzien van incidentele baten en lasten.

Advies:

- We adviseren om voor de uitwerking van de incidentele baten en lasten een uitwerking te maken van de interpretatie en uitleg van de gemeente Venlo hoe de incidentele baten tot stand komen en op basis waarvan ze volgens de lijn van de notitie als incidenteel c.q. structureel worden aangemerkt. Hierbij adviseren wij om dit ook in de grondslagen bij de jaarrekening op te nemen.
- We adviseren om een proces in te richten waarbij systematisch baten en lasten worden aangemerkt als incidenteel, als daar sprake van is.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Onze bevindingen bij de jaarrekening

Wij hebben de getrouwheid van de jaarrekening gecontroleerd en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Onze bevindingen vindt u in dit deel.

De afsluitingswerkzaamheden rondom het [sociaal domein](#) zijn uitgevoerd in lijn met het bij de boardletter afgestemde plan van aanpak. Doordat de lasten sociaal domein overzichtelijk in één programma zijn opgenomen is de administratieve afsluiting beter verlopen dan in 2018. Ook is het inzicht in de verschillende onderdelen van het sociaal domein duidelijker geworden.

In het [ruimtelijk domein](#) is project Trade Port West afgerond en is project Bargeterminal in exploitatie genomen. De wijziging in planvorming voor het Kazernekwartier vond plaats in januari 2020 en heeft hiermee geen doorwerking in de jaarstukken gekend. Wij achten de schattingen op het ruimtelijk domein evenwichtig.

Bij [rechtmatigheid](#) hebben wij bevindingen geconstateerd bij de Europese Aanbestedingen. Het gaat hierbij om een contract wat in 2018 als fout was aangemerkt en wat in 2019 nog is doorgelopen.

De [financiële positie](#) van de gemeente sterkt aan ten opzichte van voorgaande jaren.

Sociaal domein in ontwikkeling

Als onderdeel van het verbeterplan sociaal domein heeft de gemeente nadrukkelijke aandacht op de regie en sturing van zorgcontracten. Dit om ervoor te zorgen dat de financiële consequenties van zorgcontracten tijdig worden vertaald en zorg zo goed mogelijk proactief onder de zorgaanbieders verdeeld wordt. Dit om gedurende het jaar grip te houden op de ontwikkelingen.

Ter doorontwikkeling van het sociaal domein adviseren wij een plan van aanpak op te stellen, om de prestatielevering in het sociaal domein vanuit de interne beheersing vast te stellen. Denk hierbij aan het inrichten van evaluatiegesprekken met cliënten, maar ook om bij heronderzoeken specifiek de vraag te stellen of de prestaties geleverd zijn en dit te documenteren.

De beheersing op het totaal van de lasten in het sociaal domein is in 2019 verbeterd, doordat in 2019 het programma sociaal domein is ingericht en niet meer wordt gewerkt vanuit het budgettair kader, wat vanuit verschillende programma's opgesteld moest worden.

Door lagere lasten jeugdzorg zijn de lasten sociaal domein lager dan begroot

In de realisatie van de jeugdzorg ten opzichte van de begroting is de aandacht in het contractbeheer en afstemming met de zorgaanbieders goed zichtbaar. Door toenemende aanvragen bij de WMO Zorg in Natura is de stijging ook in de lasten zichtbaar. Gemeente Venlo werkt voor het gehele sociaal domein aan de beheersing van de contractkant. Belangrijk in de doorontwikkeling is door eigen registraties de realisatie ten opzichte van de contracten te monitoren en prestatielevering in de interne procedures in te richten.

Domein	Realisatie 2019 (x €1.000)	Begroting 2019 (x €1.000)	Realisatie 2018 (x €1.000)
Jeugdzorg ZIN	27.454	28.309	27.891
Jeugdzorg PGB	1.118	1.161	797
WMO ZIN	59.550	59.435	61.570
WMO PGB	4.324	5.021	4.682
Totaal	92.445	93.927	94.940

Sociaal domein in ontwikkeling

Aansluiting financieel kader sociaal domein met zorgstromen

Het totaal financieel kader sociaal domein is opgenomen in het programma sociaal domein van de jaarrekening. Dit financieel kader bestaat door de nieuwe programma indeling uit input van slechts één programma. Deze herindeling in programma's schept helderheid en hiermee overzicht over de bestedingen in het brede sociaal domein.

Aansluiting productieverantwoordingen met administratie; onzekerheid inzake prestatielevering afgenomen ten opzichte van 2018

Uitgangspunt van zorgcontracten is een gemiddeld tarief x aantal behandelingen. Omdat de contracten uitgaan van een gemiddeld tarief x aantal behandelingen, is het nodig om de geleverde prestaties achteraf vast te stellen middels de controleverklaringen van de zorgaanbieders. Overschrijdingen van de initiële contracten zijn onderbouwd met vooraf aanvullend gemaakte afspraken en achteraf door de zorgaanbieders ook verantwoord. De totaal last op de zorg in natura contracten voor 2019 komt uit op €83.751.483. De totale onzekerheid voor de jaarrekeningcontrole komt uit op €1.680.269 (2018: €3.209.000) omdat de prestatielevering niet is onderbouwd.

Prestatielevering PGB niet vastgesteld; totale PGB last is een onzekerheid in de controle

Voor alle cliënten die een PGB ontvangen worden door de gemeente beschikkingen verstrekt aan de cliënt. Conform landelijke afspraken verzorgt de Sociale Verzekeringsbank (SVB) het administratieve proces rondom de PGB-verstrekkingen en legt daarover verantwoording af aan de gemeenten. De SVB controleert niet of de prestatie is geleverd voor de gedeclareerde

zorgkosten.

De verantwoording van de SVB wordt op landelijk niveau opgesteld en gecontroleerd met een goedkeuringstolerantie die hoort bij de landelijke omvang.

De afgegeven controleverklaring door de accountant van de SVB inzake getrouwheid en rechtmatigheid van de PGB lasten levert daardoor onvoldoende zekerheid op voor gemeente Venlo. De gemeente Venlo voert geen specifieke werkzaamheden uit om de prestatie van deze PGB-last vast te stellen. Derhalve is het gehele bedrag aan PGB's van €5.503.500 (2018: €5.505.000) als onzekerheid in de controle aangemerkt.

Kwaliteit dossiervorming sociale zaken en achterstand in processen

Op basis van uitgevoerde interne controle en de dossiercontroles komt naar voren dat de kwaliteit van de dossiervorming moet verbeteren. In 2019 is gestart met een inhaalslag, het is belangrijk om dat in 2020 een vervolg te geven. De specifieke vragen uit de dossiercontroles zijn opgevolgd en daarmee is in voldoende mate de rechtmatigheid van de lasten sociale zaken vastgesteld.

Schattingen sociaal domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Nog te betalen kosten zorgaanbieders	●	●	Vastgesteld dat de definitieve afrekeningen met de zorgaanbieders zijn verwerkt in de jaarrekening.
Nog te innen eigen bijdrage WMO (CAK)	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.
Vordering/schuld PGB	●	●	De PGB's zijn opgenomen in lijn met de afstemming van de SVB.
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de inbaarheid van debiteuren sociale zaken.
Waardering leningen sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

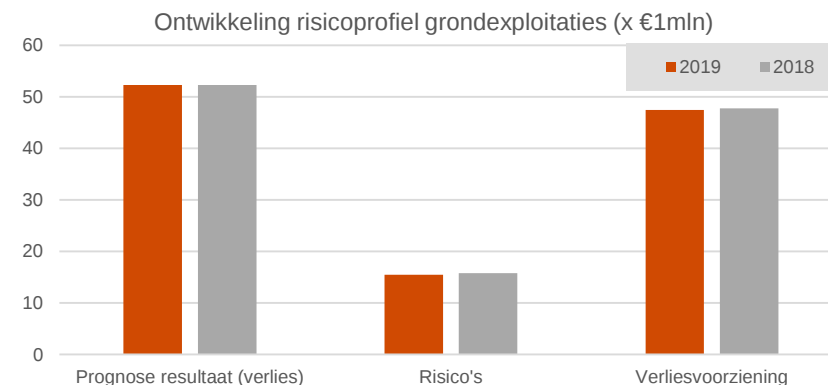

Ontwikkelingen in het ruimtelijk domein

Gemeente Venlo heeft in 2019 diverse actieve grondexploitaties. Zes van de acht actieve grondexploitaties kennen een negatieve eindwaarde. In 2019 is het project uitbreiding Bargeterminal als actieve exploitatie van start gegaan. In 2019 heeft de uitwerking van de scenario's voor het project Kazernekwartier centraal gestaan, waarvoor in januari 2020 de gemeenteraad heeft ingestemd met de inhoudelijke wijziging van het plan.

De exploitatie van Trade Port West is afgerond en bij de vaststelling van de jaarrekening wordt de exploitatie ook formeel afgesloten.

Door de aard, omvang en variatie van de grondexploitaties is de controle intensief geweest. Wij hebben in samenspraak met het team Grondbedrijf en team Vastgoed een proces afgestemd waarin we in een vroeg stadium zijn begonnen met controleren.

Toelichting ontwikkelingen 2019

De verliesvoorziening voor de majeure projecten Venlo Centrum Zuid (€17,4 miljoen), Centrumplan Blerick (€7,9 miljoen), Q4 (€10,5 miljoen), Kazernekwartier (€9,5 miljoen), Masterplan Arcen en Velden (€1,8 miljoen) en revitalisering Veegtes (€0,3 miljoen) zijn licht gestegen als gevolg van de actualisatie van de kosten- en opbrengstenraming. Met een stijging van €0,3 miljoen is de verliesvoorziening licht toegenomen. Gedurende 2019 is project Trade Port West afgerond. Deze afronding resulteerde in een winstneming van €1,4 miljoen.

Ontwikkelingen in het ruimtelijk domein

Verliesvoorzieningen majeure projecten geactualiseerd

De majeure projecten binnen gemeente Venlo zijn voornamelijk verlieslatend. Ter compensatie heeft gemeente Venlo op dergelijke projecten een verliesvoorziening verwerkt. De huidige verliesvoorziening omvat een bedrag van €47,8 miljoen en bestaat voornamelijk uit Venlo Centrum Zuid (€17,4 miljoen), Centrumplan Blerick (€7,9 miljoen), Q4 (€10,5 miljoen), Kazernekwartier (€9,5 miljoen), Masterplan Arcen en Velden (€1,8 miljoen) en revitalisering Veegetes (€0,3 miljoen). Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 zijn de uitgangspunten van de exploitaties geactualiseerd inclusief de benodigde verliesvoorziening

Verplaatsen projecten van grondexploitaties naar immateriële vaste activa

Venlo kent een aantal projecten in voorbereiding welke niet een formele status hebben van grondexploitatie. Deze zijn daarom gedurende boekjaar 2019 overgebracht naar immateriële vaste activa voor een totaalbedrag van €424.000.

Afronding project Trade Port West leidt tot een winstneming van €1,4 miljoen

Over boekjaar 2019 is grondexploitatieproject Trade Port West afgesloten met een positief resultaat van €1,4 miljoen. Hiernaast zijn ook drie andere projecten administratief afgesloten met een (vrijwel) neutraal resultaat. Er hebben hiernaast geen winstnemingen plaatsgevonden op projecten.

Ontwikkelingen Kazernekwartier

De invulling van het Kazernekwartier heeft blijvend grote politieke aandacht binnen gemeente Venlo. In januari 2020 heeft de formele besluitvorming ten aanzien van de nieuwe bestemming plaatsgevonden. Daar deze besluitvorming plaatsvond na jaareinde heeft deze geen doorrekening binnen de jaarrekening.

Dit houdt in dat de uitgangspunten van de scenario's voor de ontwikkeling van het Kazernekwartier niet inhoudelijk zijn aangepast ten opzichte van de jaarrekening 2018, maar wel zijn geactualiseerd. De voorziening kazernekwartier betreft hierbij ultimo 2019 €9,5 miljoen (2018 €10,5 miljoen).

Vaststelling Bargeterminal

In 2019 vond vaststelling plaats van de nieuwe majeure grondexploitatie gericht op de uitbreiding van de Bargeterminal. Deze havenuitbreiding zal bij afronding uitgegeven worden als erfpacht. Hierop wordt de exploitatie overgebracht als materiële vaste activa. De basis voor de raming van de projectkosten van €9,7 miljoen (buiten de verwerving van de grond van €7,3 miljoen) en daarmee de verwachte inbreng naar de materiële vaste activa is in 2015 op hoofdlijnen gemaakt. Wij adviseren de projectkosten specifiek uit te werken voordat het project verder gaat. Omdat het project naar de materiële vaste activa wordt overgebracht bij afronding in 2027 heeft deze kostenraming geen impact op een verwacht project resultaat en kunnen we hiermee instemmen.

Pand de Commissaris van mogelijke verkoop naar gemeentelijk kantoorpand

Het pand 'De Commissaris' betreft een pand in het centrum van Venlo. Dit pand is eind 2019 in eigen gebruik genomen door de gemeente als ambtelijke huisvesting voor afdeling werk en inkomen. Hiermee is de voorheen economische functie van dit object overgegaan naar een maatschappelijke functie. Objecten met een maatschappelijke functie kennen geen afwaardering. Deze nieuwe bestemming heeft hiermee geleid tot een vrijval van de bestaande voorziening in 2019 ten grote van €3,5 miljoen op een totale boekwaarde van €6,5 miljoen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Schattingen ruimtelijk domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Waardering materiële vaste activa	●	●	Aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa ligt het activabeleid van de gemeente ten grondslag. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn afgestemd op de economische levensduur van de materiële vaste activa en daarmee aanvaardbaar.
Waardering vastgoed	●	●	Samen met de gemeente is een analyse uitgevoerd op de waardering van gemeentelijk vastgoed. Op basis hiervan is een afwaardering in 2019 niet aan de orde.
Waardering grondexploitaties	●	●	Zie voor toelichting hier .
Juistheid en volledigheid voorziening onderhoud	●	●	Wij hebben de onderhoudsvoorziening doorlopen en de onderbouwingen, met name de feitelijke lasten en onderhoudsplannen, gecontroleerd. Hieruit komen geen bijzonderheden.
Juistheid en volledigheid voorzieningen riolering/afvalstoffenheffing	●	●	Conform BBV dienen gelden die via het tarief voor de afvalstoffenheffing zijn opgehaald ook in dit kader te worden besteed, wat betekent dat eventuele overschotten op de tarieven in een voorziening moeten worden gestort. Venlo geeft aan dat de opgebouwde middelen vooral zijn ontstaan vanuit efficiency voordelen. Wij verzoeken u dit periodiek (mutatie in reserve, nieuwe aanbestedingen) te bewaken, ter borging van de egalisatievoorziening.

Controleverskil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverskil

5iiiiii

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken

kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven.

Schatting	Waarde in 2019 (2018)	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	3,11% (3,25%)	●	●	De gehanteerde rekenrente ligt op 3,11%. Uit een herrekening door de gemeente is gebleken dat de feitelijke rente uitkomt op 3,15% en daarmee binnen de toegestane afwijking valt.
Kostenstijging	2% (5%)	●	●	De indexering van de kostenstijging is vastgesteld op 2%. Venlo heeft als basis de kostenindex GGW-index gebruikt. Wij achten deze kostenstijging evenwichtig
Opbrengstenstijging	2,5% (2,5%)	●	●	De opbrengstenstijging is vastgesteld op 2,5%. Dit is in lijn met voorgaand jaar een evenwichtig beeld.
Gehanteerde programmering		●	●	De gemeente heeft rekening gehouden met woonwensen in de regio, resultaten uit het verleden en de toekomstige verwachte behoefte.
Verkooprijzen		●	●	De verkoopprijzen bepaalt de gemeente per exploitatie. Het is de gemeente toegestaan om een beperkte afwijking van deze prijzen te hanteren afhankelijk van bepaalde variabelen, zoals ligging van de kavel.

Controlevershil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controlevershil

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Specifieke dossiers in de bedrijfsvoering

Herstructurering Greenport

Gedurende 2019 is de gemeente overgegaan tot de herstructurering van de deelneming Greenport. Hierbij is de Participatie B.V. aandelen Venlo opgericht. In deze participatie zijn de deelnemingen BV Campus Vastgoed Greenport Venlo en BV ontwikkelbedrijf Greenport Venlo ingebracht tegen boekwaarde. Dit heeft als voordeel dat voor waardering in de jaarrekening van de gemeente Venlo de resultaten van beide deelnemingen gezamenlijk mag evalueren. Daarbij is de voorziening voor de waardering vrijgevallen voor €2,6 miljoen.

Verplichting voor Functioneel Leeftijd Ontslag Brandweerpersoneel Veiligheidsregio ligt bij gemeente Venlo

Eind september zijn landelijke afspraken gemaakt over het functioneel leeftijd ontslag voor het brandweerpersoneel bij de veiligheidsregio (VRLN). Bij de inrichting van de veiligheidsregio is specifiek overeengekomen dat als een FLO regeling zich voordoet deze direct ten laste van de gemeente Venlo komt en deze niet over de andere deelnemers wordt verdeeld. Deze afspraken hebben tot gevolg dat gemeente Venlo de verplichting heeft om de FLO kosten te kunnen voldoen. Hiervoor is een voorziening opgenomen van €1,4 miljoen. Wij stemmen in met het vormen van de voorziening.

Aanpassing rekenrente APPA voorziening

De pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers (APPA) wordt jaarlijks herzien op basis van externe actuariële berekeningen. Landelijk zien wij een forse daling in de rekenrentes welke hierbij gehanteerd worden. Voor gemeente Venlo resulteert deze aangepaste rekenrente in een dotatie aan de APPA voorziening van €1,7 miljoen met een totale boekwaarde van €6,6 miljoen eind 2019.

Voorziening verlieslatende overeenkomst Woonwagenlocaties

In de begroting 2014 heeft de gemeenteraad middelen gereserveerd voor de herinrichting van acht woonwagenlocaties met de intentie deze in eigendom en beheer over te dragen aan Woonwenz. Voor zeven van acht van deze locaties is inmiddels een overeenkomst met Woonwenz gesloten. Deze overeenkomsten zijn verlieslatend voor gemeente Venlo. Dit resulteert in een voorziening van €1 miljoen in de jaarcijfers. Voor locatie Kaldenkerkenweg is nog geen voorziening afgesloten. Gezien het verwachte verlies op deze overeenkomst wordt hiervoor via de resultaatbestemming een bestemmingsreserve aangegaan groot €971.000. Wij zijn akkoord met deze verwerkingwijze.

Drempelbedrag schatkistbankieren overschreden

In het eerste kwartaal 2019 is het drempelbedrag voor schatkistbankieren overschreden. Dit houdt in dat de gelden boven het drempelbedrag niet zijn doorgezet naar het schatkistbankieren. Vanaf het tweede kwartaal in 2019 is dit opgelost. Deze toelichting is ook in de jaarrekening opgenomen. Dit betreft een bevinding met betrekking tot de formele rechtmatigheidsaspecten en niet op de financiële rechtmatigheid. Derhalve weegt dit niet mee in ons oordeel op de jaarrekening.

Samenwerking werkplein Venray

In samenwerking met de gemeente Venray voert gemeente Venlo werkzaamheden uit op het gebied van Werk en Inkomen. Voor 2020 is afgesproken dat de bestaande afspraken gehandhaafd blijven. Daarna zal de samenwerking worden geëvalueerd.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Schattingen domein bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2019 beoordeeld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2019	Beoordeling 2018	Commentaar
Waardering financiële vaste activa	●	●	We hebben de inbaarheid van kapitaalverstrekkingen en verstrekte leningen beoordeeld. Het college verwacht dat deze vorderingen volledig zullen worden geïnd. Op grond van de meest recente jaarcijfers van de beoordeelde partijen zijn de zichtbare liquiditeiten en het vermogen toereikend om de vorderingen te innen.
Waardering debiteuren en overige uitzettingen	●	●	Het college heeft voor de verschillende debiteuren en overige uitzettingen een inschatting gemaakt ten aanzien van de inbaarheid. Hier zijn geen bijzonderheden geconstateerd.
Juistheid en volledigheid overige voorzieningen	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.
Volledigheid overlopende passiva en overige schulden	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.

Controleverskil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverskil

5iiiiiiii

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Bevindingen geconstateerd bij rechtmatigheid Europese aanbestedingen

In onze controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij een onrechtmatigheid ad €723.000 geïdentificeerd. Het gaat hierbij om een contract wat in 2018 als fout was aangemerkt en wat in 2019 nog is doorgelopen.

Bevindingen in het kader van de nationale aanbestedingswet leiden niet tot een onrechtmatigheidsfout die meeweegt in ons oordeel. We moeten deze wel rapporteren. We hebben geconstateerd dat voor één dossier de nationale aanbestedingswet niet is gevolgd.

We vragen uw aandacht voor de onderbouwing en dossiervorming van gevolgde aanbestedingsprocedures. Het proces inzake de controle van aanbestedingen kan worden verbeterd. Specifiek bevelen we aan dat de primaire teams in afstemming met team inkoop een vaste opbouw van het dossier met een checklist (topsheet) toevoegen waaruit overwegingen om te komen tot een rechtmatige aanbesteding zichtbaar worden aangetoond.

Tot slot blijft inhuur van medewerkers een aandachtspunt als gevolg van de wijziging in de aanbestedingswet sinds 2016. Het risico bestaat dat individuele contracten ten onrechte niet gezamenlijk zijn aanbesteed, wat leidt tot het niet voldoen aan wet- en regelgeving.

De controle op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen is voor zowel ons als accountant, als voor uw organisatie een intensief traject gebleken. Met name de vertraging van benodigde onderbouwingen en eerste review hierop bleek zeer arbeidsintensief. Dit leidde tot een controle met een langere doorlooptijd.

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Begrotingsrechtmatigheid

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten heeft. Overschrijdingen zijn in sommige gevallen onrechtmatig. Onderstaand hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x €1.000)	Overschrijding ten opzichte van begroting (na wijziging) / krediet (x €1.000)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
3. Grenzeloos Venlo	3.392	169	Nee	Overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door aanvullende uitgaven, met direct te relateren inkomsten. Deze tellen derhalve niet mee in ons oordeel op rechtmatigheid.
Algemene middelen	80.413	5.923	Nee	Overschrijding ziet voor €3,4 miljoen toe op de, conform bestendige gedragslijn, aangeschafte participaties in het APPA-fonds. Omdat er in dezelfde gedragslijn ook participaties zijn verkocht is deze direct te relateren opbrengsten. Daarnaast ziet overschrijding voor €2 miljoen toe op overheadskosten, welke conform vastgesteld protocol niet meewegen in ons oordeel. Het resterende verschil ziet toe op hogere uitgaven inzake personeelskosten.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

 Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

De kengetallen laten een positieve ontwikkeling zien

De netto schuldquote laat een consistent beeld zien met voorgaande jaar. Hiermee blijft de daling, zoals opgemerkt in 2018, gehandhaafd.

De stijgende solvabiliteit laat de effecten zien van de verbeterende financiële gezondheid van de gemeente. Met een solvabiliteit van 21% is de streefwaarde zoals gesteld door de gemeenteraad bereikt.

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding weer tussen de boekwaarde grondexploitatie en de totale baten van de gemeente Venlo. De belangrijkste mutaties in de boekwaarde zijn toegelicht in het onderdeel [ruimtelijk domein](#). Belangrijk in relatie tot het landelijk gemiddelde is dat Venlo deelneemt in de BV Ontwikkelbedrijf Greenport, die als belangrijkste activiteit het ontwikkelen van grondexploitatie voor bedrijventerreinen heeft, waardoor deze grondexploitatie niet op de gemeentelijke balans naar voren komen.

Het is aan de gemeenteraad om de belastingtarieven vast te stellen. De streefwaarde die de raad in Venlo heeft vastgesteld is dat de belastingcapaciteit maximaal 105% betreft.

De structurele exploitatieruimte laat ten opzichte van 2018 een toename zien. De ratio ligt in lijn met de door de raad vastgestelde streefwaarde van $\geq 0\%$. Een negatieve structurele exploitatieruimte betekent dat de structurele lasten niet gedekt worden met structurele baten. De stijgende structurele exploitatieruimte is een indicator voor de verbeterende financiële positie van gemeente Venlo.

In het eerste kwartaal 2019 is de drempelbedrag voor schatkistbankieren overschreden. De overige kwartalen is dit niet meer voorgekomen. Dit is geen bevinding met een financiële impact, maar deze moeten we rapporteren.

Kengetallen	Gemeente Venlo		Landelijk	
	2019	2018	2019*	2018
Netto schuldquote	55%	58%	68%	56%
Netto schuldquote gecorrigeerd	47%	51%	61%	48%
Solvabiliteit	21%	15%	33%	35%
Grondexploitatie	3%	3%	15%	14%
Belastingcapaciteit	105,2%	101,9%	102%	102%
Structurele exploitatieruimte	3,4%	0,4%	0,46%	0,46%

* op basis van de begroting 2019

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

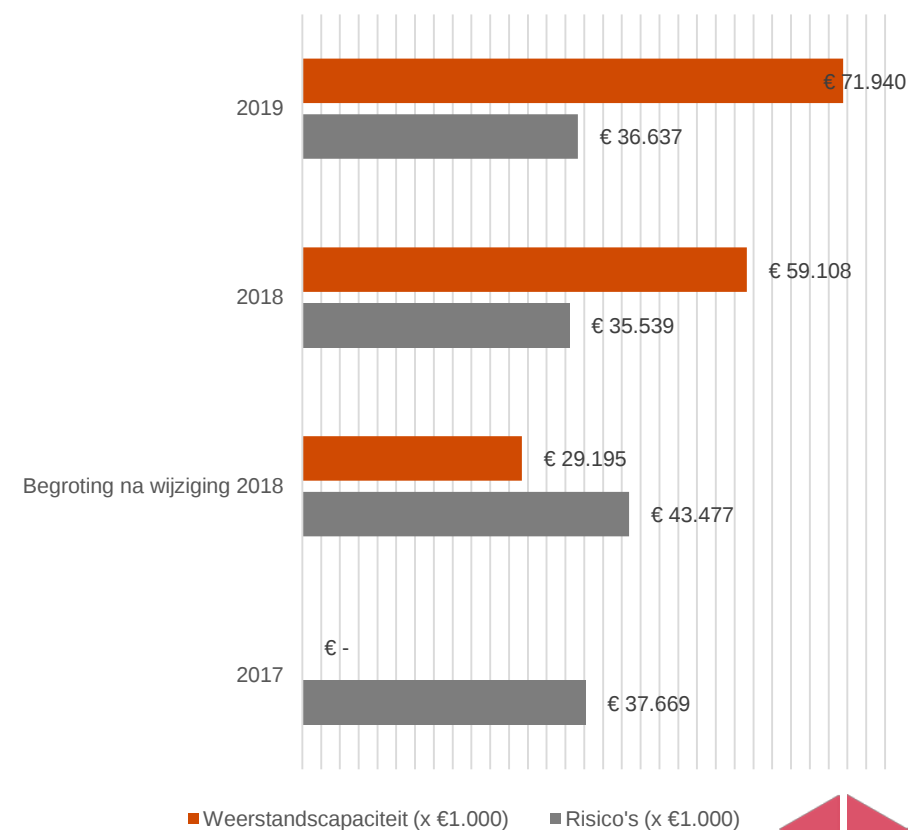
Het weerstandsvermogen is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar

Het weerstandsvermogen eind 2019 is positiever dan begroot. Hiermee zien we aanhoudende effecten van de herstructurering van het eigen vermogen zoals plaatsgevonden in 2018.

Op basis van een analyse van de risico's zijn deze afgenomen ten opzichte van de begroting na wijziging. Dit komt met name doordat acties zijn uitgezet om de risico's te voorkomen of dat de risico's zo concreet zijn geworden dat ze zijn verwerkt (als voorziening) in de jaarrekening 2019, danwel zijn vervallen. Het gaat hierbij om het risicoprofiel van enkele grondexploitaties. Daarnaast is het risico 'volumes nieuwe maatstaven gemeentefonds' komen te vervallen.

In de grafiek is de begroting na wijziging 2018 opgenomen. Bij deze begroting na wijziging heeft de herstructurering van het eigen vermogen plaatsgevonden.

Het weerstandsratio voldoet aan de eis van >1 en zien we een positieve ontwikkeling op het weerstandsvermogen ten opzichte van de begroting. We zien hiermee het effect van de inzet om te komen tot een duurzaam gezonde financiële huishouding.

Introductie

Kernboodschappen

Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

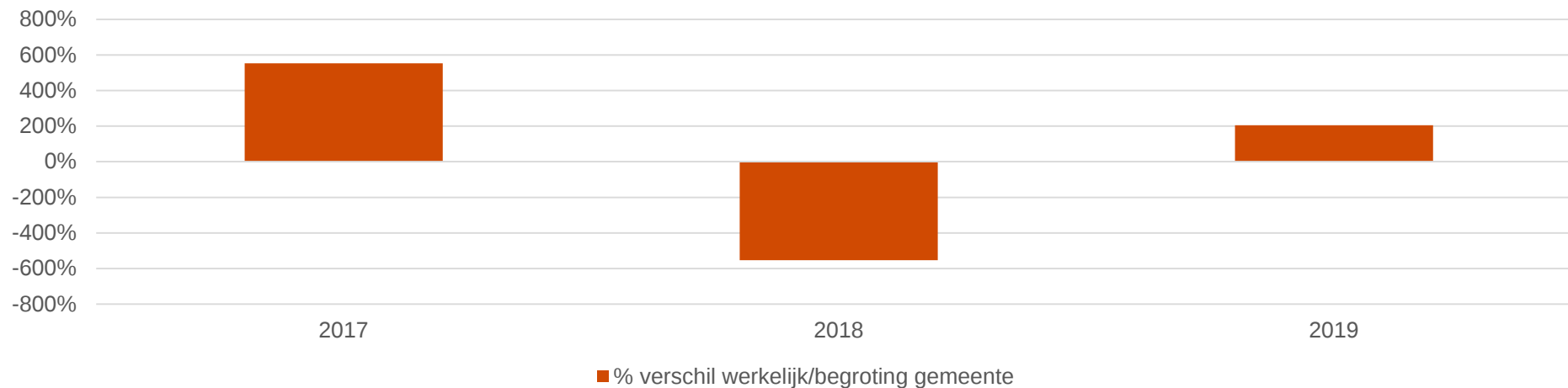
SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

De voorspelbaarheid van het resultaat is toegenomen in 2019

Analyse saldo baten en lasten voor mutaties reserves

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten 2019 (voor mutaties reserves) komt uit op €22,3 miljoen positief. Primitief was een saldo van €7,3 miljoen begroot en bij de begroting na wijziging is dit bijgesteld naar €14,4 miljoen.

De belangrijkste oorzaken van de afwijking zijn ten opzichte van de begroting:

- Hogere uitkering gemeentefonds €3.519.000.
- Hogere baten omgevingsvergunningen €1.110.000.
- Lagere lasten armoedebeleid €716.000.
- Hogere lasten door toevoeging APPA voorziening wethouders door lagere rekenrente €921.000.
- Hogere lasten door vorming voorziening FLO €1.400.000 en voorziening herinrichting woonwagenlocaties €1.029.000.
- Hogere lasten inkomensondersteuning €1.629.000.
- Lagere lasten programma Gezond en actief Venlo van €1,5 miljoen, door voordelen in Zorg in Natura en PGB.

Realisatie investeringskredieten blijft achter bij begroting

Vanuit de investeringskredieten was een inzet van €51 miljoen begroot. In werkelijkheid is voor €36,6 miljoen van deze opgave gerealiseerd in 2019. In de bijlage III van de jaarrekening is zichtbaar op welke projecten de investeringsinzet achterblijft. Hieruit blijkt dat het deels komt door optimistische planning en anderzijds door vertraging. In de verantwoordingsgesprekken komt de voortgang van de realisatie van de investeringskredieten nog nadrukkelijker op de agenda. Tevens adviseren wij een plan van aanpak op te stellen met een realistische planning voor de realisatie van de niet uitgevoerde investeringen.

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Als onderdeel van onze controle hebben wij de nalevering van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen aan topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>

Met ingang van 2020 is in de WNT een aantal wijzigingen doorgevoerd

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €194.000 in 2019 naar €201.000 in 2020.
- In de Uitvoeringsregeling WNT 2020 is nieuw opgenomen dat de bezoldiging die een topfunctionaris ontvangt voor werkzaamheden bij een gelieerde rechtspersoon, en/of de bezoldiging die een topfunctionaris ontvangt uit hoofde van een andere, niet als topfunctionaris uitgeoefende functie, in de WNT-verantwoording moet worden opgenomen. Hiervoor heeft BZK in zijn verantwoordingsmodel WNT 2019 al een nieuwe tabel 1E opgenomen. De verwachting is dat deze tabel ook in het model 2020 zal worden opgenomen.

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)

	U heeft twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2019
	Alle topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende het jaar hebben er geen wijzigingen in topfunctionarissen plaatsgevonden
	U heeft in 2019 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd

De controleverklaring bevat een paragraaf inzake overige aangelegenheden over de anticumulatiebepaling WNT

Met ingang van 2018 gelden nieuwe WNT-regels voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatiebepalingen regelen dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepalingen. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa bijlage bij de jaarrekening 2019.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de [volgende tabel](#) hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle

Jaarverslag

Jaarrekening

WNT

SiSa

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Bijlagen

Nr	Naam specifieke uitkering	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
C1	Regeling Reductie Energiegebruik	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
C25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D10	Volwasseneneducatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2019	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

De strekking van de verklaring bij de jaarrekening (inclusief de SiSa-bijlage) is goedkeurend inzake de getrouwheid en rechtmatigheid

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle **Interne beheersing**

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Kwaliteit van uw interne beheersing

Wij hebben geen nieuwe tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

We hebben een toelichting opgenomen op de status van de beheersing van uw processen.

Voor zover wij bevindingen hebben in de controle met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking, melden wij die. Wij hebben er geen specifiek onderzoek naar gedaan. Bij onze controle is in dit opzicht niets naar voren gekomen.

Directieplan als basis voor de doorontwikkeling van de organisatie

In onze rapportage en boardletter van de interim-bevindingen van 14 november 2019 hebben wij ons beeld gegeven op de interne beheersing van uw gemeente. In deze paragraaf geven wij de hoofdpunten weer:

1. Het directieplan 2020 is opgesteld en voorzien van een evaluatie over 2019. Hierin zijn in algemene bewoordingen de doelstellingen voor 2020 beschreven. Bewaking van de voortgang vindt periodiek plaats via de teamplannen. Wij raden u aan deze doelstellingen meer smart te maken, om de voortgang van de organisatieontwikkeling en de bedrijfsvoering te concretiseren in een spoorboek. Een vorm van een 'in control statement' is de stip aan de horizon.
2. De doorontwikkeling van de interne beheersing is belegd via de procesverantwoordelijken en het benoemen van zes prioriteitsprocessen voor 2019 op basis van de processen met het grootste risico. Deze doorontwikkeling van de processen loopt nog achter op schema. Ook de VIC is later gestart met de in het controleplan opgenomen thema audits. Wij vinden het belangrijk om de doorontwikkeling van de processen te starten met een risicoanalyse gekoppeld aan de benodigde beheersmaatregelen.
3. Venlo heeft als doel om frequenter en sneller te kunnen rapporteren op de financiële stand van zaken. In 2019 is het Finrap proces uitgebreid om te komen tot een kwalitatief betere afsluiting. Het tijdspad van het proces is echter nog te lang. Begin november zijn de cijfers van de Finrap nog niet openbaar. Om het proces om te komen tot een financiële afsluiting te versnellen, is het belangrijk dat de basisregistratie op orde is. Het gaat hier om de afsluitprocedures onder meer om het afsluiten van sub-administraties, de volledigheid van de tijdsregistratie en de verplichtingenadministratie. Ook is het belangrijk het doel van de

tussentijdse afsluiting in het totaal van de P&C cyclus te bepalen, zodat je hier de diepgang en rapportagevorm bij kunt laten aansluiten.

4. De ontwikkeling in de IT-omgeving is positief. Voor de betrouwbaarheid van de financiële systemen is het belangrijk dat de bevindingen op wijzigingsbeheer en autorisatiebeheer verder worden opgevolgd. In de doorontwikkeling van automatisering is het van belang de I-adviseurs een rol te geven in het digitaliseren van de prioriteitsprocessen.

Geen nieuwe IT-bevindingen rondom de algemene IT-beheersmaatregelen ten opzichte van interim-rapportage

In onze rapportage interim bevindingen 2019 hebben wij onze bevindingen gerapporteerd omtrent de algemene IT-beheersmaatregelen (IT General Controls) rondom JD-Edwards EnterpriseOne, GWS4all en Youforce/Beaufort, alsmede over informatiebeveiliging en privacy. Onze belangrijkste aanbevelingen gecommuniceerd in onze rapportage interim bevindingen waren:

- Wij adviseren om per applicatie een autorisatiematrix op te stellen met de gewenste rollen, bevoegdheden en functiescheiding. Waarborg vervolgens het gebruik van deze autorisatiematrix bij het toekennen en muteren van autorisaties en bij het periodiek een controleren van de juistheid van toegekende autorisaties.

Update IT-omgeving en kwaliteit afsluitproces

Covid-19 crisis raakt de manier van werken en heeft impact op cyber security

De huidige Covid-19 crisis heeft grote impact op de manier waarop medewerkers hun dagelijks werk uitvoeren. Zo werken medewerkers gedwongen thuis via een beveiligde VDI-verbinding en heeft serviceprovider ICTNML extra capaciteit georganiseerd ter uitbreiding van de bestaande faciliteiten. Voor het samenwerken op afstand maakt de gemeente gebruik van Microsoft Teams. Wij hebben vernomen dat medewerkers actief zijn geïnformeerd over het gebruik van Microsoft Teams en de risico's van het gebruik van andere soortgelijke oplossingen. Gemeente Venlo had voor Covid-19 een e-learning programma gepland voor het vergroten van awareness op het gebied van informatiebeveiliging. Dit programma is als gevolg van de crisis versneld geïmplementeerd en uitgebreid met een module om veilig (online) thuis te werken. Alle medewerkers dienen deze training op korte termijn af te ronden.

We zien dat kwaadwillende gebruik maken van de onzekerheid en de unieke situatie, waar organisaties soms niet op voorbereid zijn. De juiste aandacht voor cyberrisico's, voorkomt dat organisaties op een later tijdstip in de problemen komen. Wij hebben vernomen dat bestaande beheersmaatregelen en -processen om de cyberincidenten te monitoren actief blijven en primair door de serviceprovider ICTNML worden uitgevoerd. Gemeente Venlo geeft aan dat Covid-19 tot op heden niet geleid heeft tot inbreuken in systemen van de gemeente als gevolg van bijvoorbeeld phishing.

Wij adviseren de komende periode aandacht te blijven geven aan:

- Het beveiligen en veilig houden van digitale werkplekken.
- Het waarborgen van de continuïteit van kritische cybersecurityfuncties en activiteiten.

- Monitoren en counteren van nieuwe cyberbedreigingen die misbruik willen maken van de huidige situatie (bijvoorbeeld door middel van phishing).
- Het waarborgen dat beheersmaatregelen binnen primaire en ondersteunende processen adequaat blijven werken door mogelijke veranderingen in de logische beveiliging als gevolg van online (thuis) werken.

Doorontwikkeling afsluit- en controleproces

Middels de implementatie van Eqili heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden op het afsluitingsproces en het controleproces. Middels dit programma zijn workflows toegekend aan betrokkenen bij het afsluitingsproces. Een belangrijke verbetering voor het controleproces betreft de aanwezigheid van een kwaliteitsreview op opgeleverde onderbouwingen. Dit zorgt voor een snelle terugkoppeling bij aanlevering van onderbouwingen welke niet voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen.

Wij benadrukken dat succesvol gebruik van een samenwerkingsplatform als Eqili valt of staat met de mate waarop deze wijze van samenwerking wordt gedragen binnen de organisatie. Een cultuur van openheid en hulpbereidheid is hier een sleutel in. We zien hier een verbetering in ten opzichte van voorgaande jaren, echter bestaat hier op onderdelen nog veel winst in te behalen.

Aan de andere blijven de kritische dossiers zoals in de voorfase benoemd, dossiers waar intensieve communicatie noodzakelijk is om de controle uit te kunnen voeren en de conclusies te kunnen vormen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Verantwoordelijkheden van het management

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving berust bij degenen die belast zijn met het bestuur van de gemeente en het management.

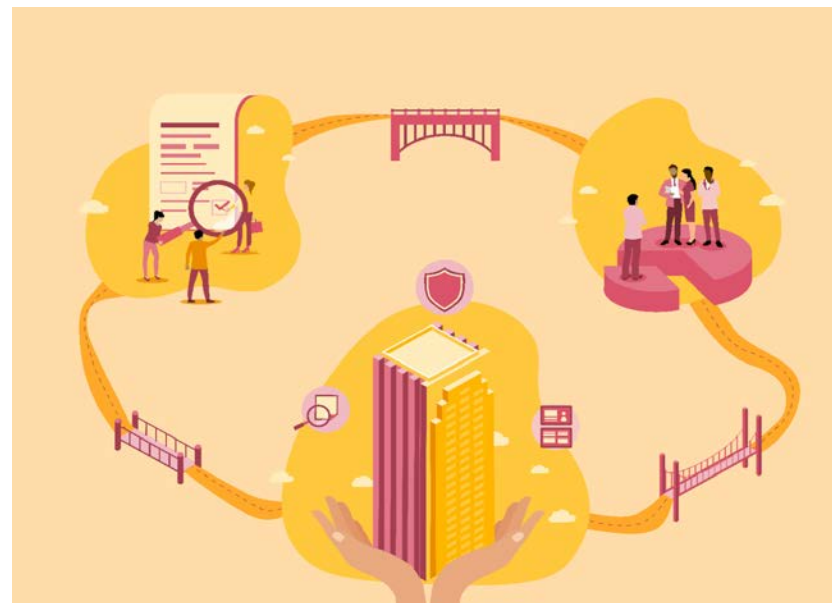
Als uw accountant is het onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevende kader. Door de inherente beperkingen van een controle is het risico onvermijdelijk dat sommige materiële onjuistheden in de jaarrekening onopgemerkt blijven.

Een beschrijving van onze doelstelling in dit verband vindt u [hier](#).

Onze evaluatie van interne beheersing met betrekking tot frauderisico's

Onze bevindingen met betrekking tot de interne beheersing betreffende fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving vindt u [hier](#).

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing

Kwaliteit

Fraude en wet- en regelgeving

 Ontwikkelingen Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Geen indicaties voor fraude, omkoping of corruptie geconstateerd.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 zijn geen gevallen van fraude, omkoping of corruptie onder onze aandacht gekomen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid zijn afgezet tegen de kans en de impact.
- Frauderisico besproken met auditcommissie, college, directie.
- We hebben beoordeeld of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding gaven tot een verhoogd risico.
- We hebben beoordeeld of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties.
- Wij hebben ongebruikelijke boekingen (boekingen buiten het normale proces om) in uw administratie gecontroleerd.
- Jaarlijks wordt in het kader van onvoorspelbaarheid een proces of transactie nader geanalyseerd. Dit jaar hebben we het proces voor de inhuur van derden beoordeeld.
- Daarnaast hebben wij de aanbestedingen onder de Europese aanbestedingsgrens nader getoetst op het voldoen aan de procedure en de aanwezigheid van functiescheiding.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen indicaties gebleken voor fraude, omkoping of corruptie.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
 - Speerpunten
 - Vooruitblik
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Impact op de controle
 - Duurzaamheid
- Bijlagen

Ontwikkelingen voor uw organisatie

We hebben belangrijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving met de organisatie en auditcommissie/raad besproken. Via onze rapportages brengen wij u onze observaties en aanbevelingen over status en voortgang die u treft ten aanzien van deze ontwikkelingen.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
 - Speerpunten
 - Vooruitblik
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Impact op de controle
 - Duurzaamheid
- Bijlagen

Speerpunten van de raad

In onze natuurlijke adviesrol dragen wij bij aan het verder versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de raad/auditcommissie. In het controleplan hebben wij in overleg met de auditcommissie de volgende specifieke dossiers benoemd die in de boardletter en in dit accountantsverslag zijn uitgewerkt.

- De Ontwikkelingen en beheersing [sociaal domein](#).
- Waardering grondexploitaties en specifiek de waardering van de exploitatie [kazernekwartier](#).
- De financiële verwerking van de [herstructurering Greenport](#).
- Ons oordeel bij de kwaliteit van de tussentijdse informatievoorziening en periodieke afsluiting hebben we opgenomen in de boardletter. Daarbij is de [analyse van het resultaat](#) bij de jaarrekening 2019 het sluitstuk.
- De voortgang van de doorontwikkeling van de interne processen vanuit de risicoanalyse en procesverantwoordelijken is opgenomen in de boardletter en [de update](#) daarvan. De borging van de bevindingen in de primaire processen uit 2018, lopen hierin mee.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
 - Speerpunten
 - Vooruitblik
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Impact op de controle
 - Duurzaamheid
- Bijlagen

Vooruitblik ontwikkelingen voor gemeente Venlo

Nieuwe drempelbedragen voor Europees Aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020

De nieuwe bedragen drempelbedragen voor Europese aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020 voor een periode voor twee jaar. De drempelbedragen zijn in vergelijking met 2019 verlaagd door de Europese Commissie.

Voor werken geldt: €5.350.000 (nu €5.548.000)

Voor leveringen en diensten geldt: €214.000 (nu €221.000)

Wijziging in notitie MVA met ingangsdatum begrotingsjaar 2021

In januari 2020 is een nieuwe notitie materiële vaste activa gepubliceerd met als ingangsdatum 1 januari 2020 met uitzondering van de verwerking van achterstallig onderhoud. Vanaf begrotingsjaar 2021 bent u ten aanzien van achterstallig onderhoud verplicht om een voorziening op te nemen. Een negatieve voorziening of een plan om de voorziening in vier jaar in te lopen binnen de begroting is dan niet meer mogelijk.

Omgevingswet

Wij hebben u eerder geïnformeerd over de omgevingswet per 1 januari 2021. In februari 2020 heeft de VNG een publicatie uitgebracht met de 'minimale acties Omgevingswet'. Deze voorbereidingen moet u minimaal voor 1 januari 2021 hebben getroffen om op 1 januari 2021 te kunnen starten met werken volgens de Omgevingswet. Begin april 2020 is duidelijk geworden dat de invoering van de Omgevingswet minimaal is uitgesteld tot 1 januari 2022.

Gemeente Venlo kent een plan van aanpak voor de omgevingswet in de vorm van een roadmap. Voor de realisatie van deze roadmap gemeente Venlo nog veel werk te verzetten. Venlo dient daarnaast nog te starten met het opstellen van een omgevingsvisie. Dit zal in de periode 2021 – 2023 plaatsvinden.

Wij adviseren gezien de ontwikkelingen van de omgevingswet de structuur van werkzaamheden gaat veranderen. Dit heeft ook impact op de financiën van de gemeente. Wij adviseren om dit in e voorbereiding voldoende zichtbaar te maken.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen

Speerpunten

Vooruitblik

Rechtmatigheidsverantwoording

Impact op de controle

Duurzaamheid

 Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording gekoppeld aan doorontwikkeling organisatie

Vanaf 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afgeven, als onderdeel van de jaarstukken. In onze eerdere rapportage hebben wij u geadviseerd hier alvast op voor te sorteren, omdat dit aandacht en eventuele wijzigingen vereist van uw organisatie.

Zo moet het college met de raad de grens bepalen waarboven het college rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden specifiek moet gaan melden in de verantwoording. Voor de bepaling van de hoogte is relevant welke informatiepositie de raad wil hebben en welke inspanningen de organisatie moet leveren om die informatie op te stellen en te onderbouwen (in de 1^e en 2^e lijn en door verbijzonderde interne controle).

Wij verwijzen voor meer toelichting naar de Bado-notitie Rechtmatigheidsverantwoording.

Vanuit het directieplan en de vertaling naar de teamplannen werkt de organisatie aan de doorontwikkeling. Onderdeel hiervan is ook de versterking van de interne beheersing. Daarnaast zijn de business controllers samen met de directie gestart met het uitwerken van een visie van de gemeente Venlo op de inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording. Het uitwerken van deze visie en de concrete stappen hiervoor in de organisatie staan voor 2020 op de agenda.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zien wij in het koppelen van een organisatie brede risicoanalyse gekoppeld aan (zichtbare) beheersmaatregelen en als sluitstuk de verbijzonderde interne controle vanuit de derde lijn of defence.

Bij de verankering van de rechtmatigheidsverantwoording adviseren we de volgende onderwerpen een duidelijke plaats te geven.

Adviezen voor inrichting rechtmatigheidsverantwoording:

- **Voor de rechtmatigheidsverantwoording geldt een rapporteringsgrens van maximaal 3% van de lasten. Deze rapporteringsgrens wordt door de raad vastgesteld. We adviseren om het besluit rondom deze grens nog voor het zomerreces te nemen.**
- **Om tot het rechtmatigheidsoordeel te komen wil het college van gemeente Venlo zoveel mogelijk aansluiten bij de doorontwikkeling van de interne organisatie en daarmee de primaire processen in de eerste lijn of defence. Dit betekent dat de organisatie de volgende vragen moet beantwoorden:**
 - o **Wat zijn de materiële stromen en processen binnen de gemeente?**
 - o **Welke externe en interne wet- en regelgeving zijn relevant voor deze stromen en processen?**
 - o **Welke zichtbare vastgelegde interne beheersingsmaatregelen bestaan én werken ten aanzien van de rechtmatigheid?**
 - o **Welke overige zichtbare controlewerkzaamheden worden uitgevoerd en vastgelegd ten aanzien van de rechtmatigheid?**
 - o **Afspraken over dossiervorming.**

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen

Speerpunten

Vooruitblik

Rechtmatigheidsverantwoording

Impact op de controle

Duurzaamheid

 Bijlagen

Duurzaamheid

De sustainable development goals (SDG's) die de VN in 2015 vaststelde, zijn gericht op de oplossing van de meest urgente mondiale problemen. Die doelstellingen moeten helpen 'de wereld te verbeteren' en de agenda voor duurzame ontwikkeling tot 2030 vaststellen. Voor meer informatie zie ook site van de [VNG](#).

De VNG heeft alle Nederlandse gemeenten uitgenodigd om zich aan te sluiten bij haar 'Gemeente4GlobalGoals' campagne. Want een belangrijke rol in het behalen van deze duurzame doelstellingen is weggelegd voor gemeenten. De beschikbare opties voor gemeenten bieden zowel kansen als bedreigingen. Een goede meting van gevolgen en goede, betrouwbare interne en externe informatievoorziening inzake doelstellingen en de realisatie ervan, dragen bij aan beter bewustzijn en meer gerichte actie.

Wij adviseren vanuit het gemeentelijke programma duurzaamheid de koppeling te maken met de vertaling van de SDB's van de VNG.

Introductie
Kernboodschappen
Uitkomsten controle
Interne beheersing
Ontwikkelingen
Speerpunten
Vooruitblik
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact op de controle
Duurzaamheid
Bijlagen

Duurzaamheid (vervolg)

SDG-bewustzijn

Vergroten van bewustzijn bij belangrijkste stakeholders in de organisatie over de SDG's om verdere integratie te bevorderen. Dit betreft zowel 'tone at the top' als 'bottom-up'. Het is absoluut noodzakelijk dat het college en de directie de SDG's onderschrijft en ondersteunt om uiteindelijk echte verankering te bewerkstelligen. De zogenaamde 'business case' speelt hier een rol, zie ook de hiervoor beschreven voordelen. Daarnaast is bewustzijn van de SDG's van onderaf vaak een belangrijke bron van innovatie en inspiratie.

SDG-prioriteiten

Focus op SDG's die nauw verband houden met de activiteiten en beleidsdoelstellingen van de gemeente. Hierdoor blijft de inzet van een gemeente voor de SDG's gefocust en goed georganiseerd. Ga bij het toekennen van prioriteiten aan SDG's uit van het gezichtspunt van interne en externe stakeholders en houd rekening met zowel positieve als negatieve gevolgen.

SDG-strategie en -implementatie

Stel kansen en risico's vast en formuleer strategische doelstellingen voor de geprioritiseerde SDG's. Ontwikkel strategieën en applicaties die verder gaan dan wat de gemeente al doet om voortgang te boeken bij de gestelde doelen. Neem deze strategieën en applicaties op in (bestaande) processen, zodat het voor elke werknemer duidelijk is wat de bijdrage is van zijn of haar dagelijkse werkzaamheden.

Meting en verslaggeving SDG-effect

Stel indicatoren op en verzamel gegevens om prestaties, voortgang en effect te meten op het gebied van geprioritiseerde SDG's. Betere informatie vergroot de mogelijkheid van efficiënte toewijzing van mensen en middelen om een zo effectief mogelijke bijdrage te leveren aan de SDG's. Zie ook de publicaties van GRI/UN Global Compact: 'Business Reporting on the SDGs: An Analysis of Goals and Targets' en 'Integrating the SDGs into Corporate Reporting: A Practical Guide'.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen**
 - Materialiteit
 - Communicatie
 - Verantwoordelijkheden
 - Onafhankelijkheid
 - Ontwikkelingen Accountancy

Bijlagen

In de bijlagen hebben wij informatie opgenomen die wij vanuit de controlestandaarden aan u moet melden.

- Introductie
- Kernboodschappen
- Uitkomsten controle
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen
- Bijlagen
- Materialiteit**
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden
- Onafhankelijkheid
- Ontwikkelingen Accountancy

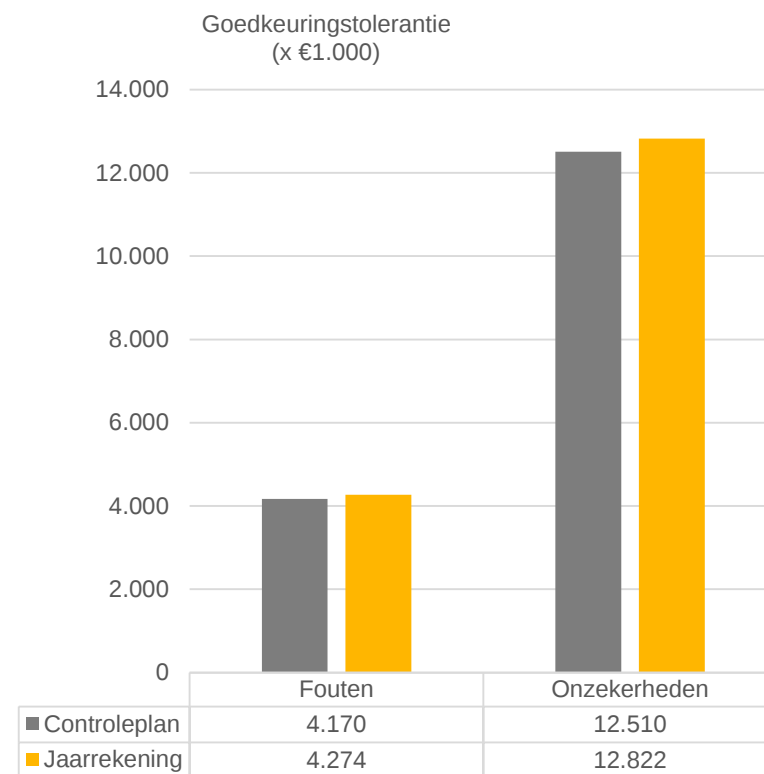
De materialiteit is gedurende de controle afgenomen

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening' in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het Bado zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert.

De grondslag voor het bepalen van deze toleranties betreft de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves. Materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €4,1 miljoen. Materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, lager zijn dan in de tussenrapportage op basis waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een verlaging plaatsgevonden naar €3,9 miljoen.

Update over onze communicatie met u

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle.		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management.			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op de financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit.			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college en de raad voor de jaarrekening

het college is verantwoordelijk voor:

- het opstellen en getrouw weergeven van de financiële positie in de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- rechtmatige totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties; en voor
- interne beheersingsmaatregelen die het college noodzakelijk acht om een jaarrekening te kunnen opstellen en rechtmatige totstandkoming van transactie mogelijk te maken, zonder afwijkingen van materieel belang door fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

De raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van de financiële verslaggeving door de gemeente.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het plannen en uitvoeren van een controle-opdracht op een manier die ons in staat stelt om voldoende en passende controle-informatie te krijgen voor de onderbouwing van ons oordeel.

Onze doelstellingen zijn het krijgen van redelijke zekerheid of de jaarrekening als geheel geen onjuistheden van materieel belang bevat of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, en het afgeven van een controle-verklaring waarin onze verklaring is opgenomen.

Voor een gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden verwijzen wij u naar de bijlage bij onze controleverklaring.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheden van het management en het college bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdingsprogramma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de entiteit worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de wet- en regelgeving waarin de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het management wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de raad) bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste tone at the top;
- het waarborgen dat het seniormanagement en het college passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van investeerders, medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de raad wordt gebracht.
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen.

 Introductie Kernboodschappen Uitkomsten controle Interne beheersing Ontwikkelingen Bijlagen

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid van de accountant bestaat uit:

- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten;
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de entiteit, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd;
- het evalueren van het proces dat het management hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het evalueren van iedere fraude door het seniormanagement en het effect op de beheersingsomgeving;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving als volgt:

- het vaststellen en beoordelen van het risico van materiële onjuistheden in de jaarrekening als gevolg van fraude en als gevolg van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de beoordeelde risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude, door een gepaste controleaanpak te ontwerpen en te implementeren;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de naleving van de bepalingen van die wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt erkend dat ze directe gevolgen hebben voor de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening; en
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

	Introductie
	Kernboodschappen
	Uitkomsten controle
	Interne beheersing
	Ontwikkelingen
	Bijlagen
	Materialiteit
	Communicatie
	Verantwoordelijkheden
	Onafhankelijkheid
	Ontwikkelingen Accountancy

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Wij hebben geen opdrachten uitgevoerd die onze onafhankelijkheid bedreigen

Wij hebben onze naleving van externe normen, ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid en het onafhankelijkheidsbeleid van gemeente Venlo met betrekking tot onze dienstverlening in 2019 bewaakt en bevestigen dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Gedurende het jaar hebben wij de volgende extra opdrachten verricht op verzoek van het college:

- Afronding ondersteuning transitieplan sociaal domein.

Introductie
Kernboodschappen
Uitkomsten controle
Interne beheersing
Ontwikkelingen
Bijlagen
Materialiteit
Communicatie
Verantwoordelijkheden
Ontwikkelingen Accountancy

Ontwikkelingen Accountancy

Eind maart 2020 reageerde minister Hoekstra van Financiën namens het Nederlandse kabinet in een brief aan de Tweede Kamer op de aanbevelingen uit het eindrapport van de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA); een commissie die in opdracht van de minister zich richtte op de vraag op welke wijze de wettelijke accountantscontrole duurzaam verbeterd kan worden.

In zijn reactie stelt de minister dat de accountancysector in de afgelopen jaren duidelijk stappen heeft gezet om te zorgen voor een meer op kwaliteit gerichte cultuur, maar dat de kwaliteitsverhoging nog onvoldoende gerealiseerd en gewaarborgd is. De minister stelt dan ook dat hij met het door hem voorgestelde pakket aan maatregelen inzet op een duurzame verhoging van de kwaliteit van de accountancysector. De hele keten wordt hierin betrokken.

De meest relevante voorstellen voor u in het kort:

Kwartiermaker: De minister benoemt op korte termijn een kwartiermaker om druk op de ketel te houden en de voortgang van de implementatie van de voorgestelde maatregelen te bewaken. Verder ziet het kabinet een faciliterende rol voor de kwartiermaker met betrekking tot inzet van nieuwe technologieën, forensische experts, cultuurverandering en het inrichten van de opleiding.

Meer inzicht in de kwaliteit van de sector: De minister noemt het 'cruciaal' dat kwaliteit beter inzichtelijk wordt. Daarom steunt hij de ontwikkeling van Audit Quality Indicators (AQI's), uniforme rapportage hierop van accountantsorganisaties en het doen van meer wetenschappelijk onderzoek. Waar nodig legt hij de verplichtingen ten aanzien van de AQI's wettelijk vast.

Versterken van de keten: Om de gehele keten te versterken, moet volgens de minister ook worden gekeken naar verbetermogelijkheden bij de gecontroleerde organisatie. Daarom gaat hij onderzoeken of het beter tot uitdrukking brengen van de verantwoordelijkheid van de gecontroleerde entiteit een kwaliteitsverhogend effect heeft. Ook gaat hij onderzoeken hoe de communicatie tussen rvc en aandeelhouders op het gebied van de wettelijke controle kan worden versterkt.

Voorbeelden van mogelijke wijzigingen zijn het introduceren van een verplichting voor de rvc om in de aandeelhoudersvergadering toe te lichten hoe de selectie en beoordeling van het functioneren van de accountant(organisatie) heeft

plaatsgevonden en het introduceren van een verplichting voor het bestuur van een gecontroleerde entiteit om een zogenaamde in control statement af te geven.

Structuurmodellen: meer inzicht in, en praktijkervaring opdoen met, alternatieve modellen. De minister zal de kwartiermaker opdracht geven onderzoek te doen naar het joint audit-model, audit only-model en financial ringfencing.

Intermediair binnen bestaande wettelijke kaders: De minister neemt het advies van de CTA over om te experimenteren met het intermediair model, binnen het bestaande wettelijk kader. Hij zal de kwartiermaker de opdracht geven partijen te vinden die bereid zijn via een intermediair hun accountantsorganisatie te selecteren, waar nodig te ondersteunen bij het inrichten van de intermediair-functie, alsmede een systeem in te richten waarmee kan worden geëvalueerd in hoeverre het inschakelen van een intermediair een kwaliteitsverhogend effect heeft.

Termijn kantoorroulatie ongewijzigd: De minister gaat niet mee in het advies van de CTA gebruik te maken van de lidstaattoptie in de EU Auditverordening om voor langer dan tien jaar een opdracht door dezelfde accountant of organisatie te laten uitvoeren. Hij baseert zich hierbij mede op de consultatiereacties op het interim-rapport van de CTA waarin vrijwel alle respondenten hebben gewezen op de positieve consequenties van de 'frisse blik' en op de risico's van een zeer langjarige verbintenis tussen accountantsorganisaties en gecontroleerde onderneming.

Aanwijzingsbevoegdheid minister: De minister gaat onderzoeken wie als ultimum remedium een accountantsorganisatie kan toewijzen aan een gecontroleerde organisatie. Deze bevoegdheid wil hij niet beperken tot de oob's, maar laten gelden voor alle entiteiten waarbij een wettelijke controle moet worden verricht. Hij gaat onderzoeken welk orgaan hiervoor het beste gepositioneerd is en wat de eventuele juridische consequenties hiervan zijn.

Vervolgproces: De brief van het kabinet is de basis voor een debat in de Tweede Kamer over de accountancysector zoals gevoerd op woensdag 22 april.